

Raziskovalne metode – - 6

Primož Južnič

**Anketni vprašalnik/anketne
metode**

Anketne metode

- Anketne metode so najbolj pogosto uporabljane metode v družboslovju in so tipične kvantitativne metode.
- v angleščini uporabljamo za ta tip raziskovanja izraz *survey research/methods*, kar bi lahko dobesedno prevedli kot pregledna raziskava/metode, a se ta prevod le redko uporablja.

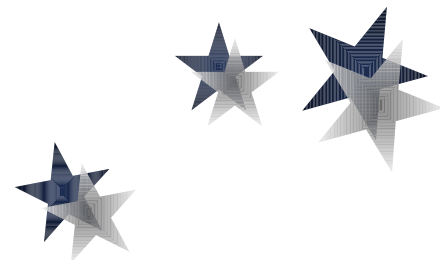

Opredelitev

Osnovni princip je merjenje, ki ga opravimo tako, da določene lastnosti, ki smo jih izmerili, označujemo s številkami, ki jih nato zberemo in oblikujemo v bazo podatkov.

- Anketa kot orodje
  - Praviloma zaprta/strukturirana vprašanja,
  - Čim manj odprtih vprašanj.

Anketne metode in statistika

- Anketne metode so kvantitativne metode in zato je tu pomembna vloga statistike.
- Statistične metode se sicer uporabljajo v različnih tipih raziskav in tudi v različnih vedah.
- Statistika je veda, ki kvantitativno proučuje množične pojave v naravi in družbi in odkriva zakonitosti teh pojavov.
- Posamezne vede in znanstvene stroke statistične metode prilagodijo svojim specifičnim problemom. Zato pogosto govorimo o statistikah posameznih ved ali strok.

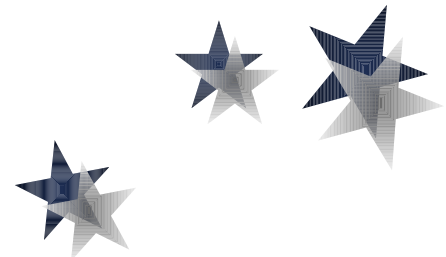

Postavitev vprašalnika

Tri stopnje:

1. Opredelitev koncepta – operacionalizacija raziskovalnega vprašanja in njegova verbalizacija
2. Preoblikovanje/prilagajanje raziskovalnih vprašanj na osnovi jasnih hipotez/e
3. Oblikovanje vprašalnika

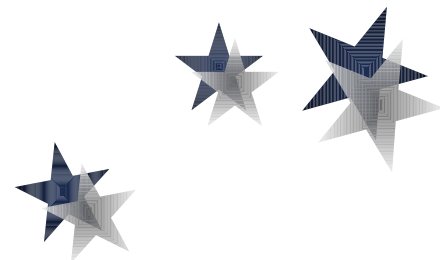

Nekaj statističnih pojmov

Populacija-vzorec,

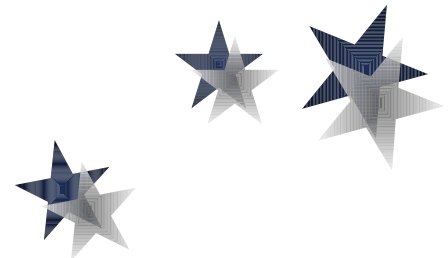
Spremenljivke,

Populacija

Populacija je skupnost vseh enot, ki ustrezajo temeljnim opredeljujočim pogojem (vsebinskim, krajevnim, časovnim). Lahko je dejanska ali hipotetična.

Vzorec

Vzorec je del populacije, izbran za študij nekaterih njenih, praviloma vnaprej določenih značilnosti. Če želimo na osnovi rezultatov dobljenih na osnovi analize vzorca sklepati o značilnosti populacije, Zato je pravilno vzorčenje izjemno pomembno, saj z nepravilnim/napačnim vzorčenjem, dobimo tudi napačne rezultate, kljub uporabi pravih metod.

Odnos med njima

- Vse enote v populaciji/vzorcu imajo nekaj skupnih lastnosti/značilnosti (ki jih združujejo) in nekaj lastnosti/značilnosti, ki jih med sabo ločujejo. Te lastnosti/značilnosti imenujemo spremenljivke (statistični znaki).
- Numerične opisne mere izračunane za populacijo imenujemo parametre populacije, iste mere izračunane za vzorec, statistike.

Orodja in metode

Posebne vrste napak, so tiste, ki nastajajo z nepravilnim vzorčenjem.

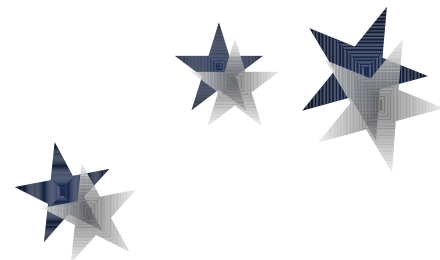
Da bi iz vzorca lahko sklepali o populaciji, mora biti vzorec zanjo reprezentativen. Pravilno vzorčenje je temeljni del vsakega raziskovanja ali strokovne analize. Vendar reprezentativnost ni nikoli popolna, Sklepanja o populaciji na osnovi vzorca je vedno povezano z določenim tveganjem.

Vzorčenje

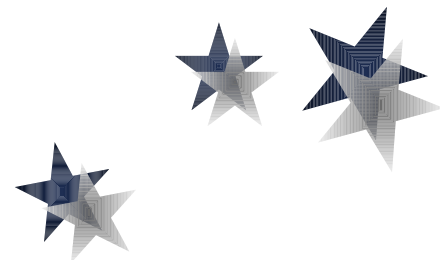
- Verjetnostno vzorčenje (vsak ima enako možnost, da bo izbran),
- Namensko vzorčenje (udeleženci imajo določene lastnosti),
- Priložnostno vzorčenje (prostovoljna udeležba).

Verjetnostno vzorčenje

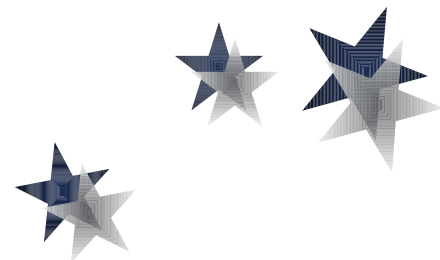
- Naključno vzorčenje (najmanjša reprezentativnost)
- Stratificirano vzorčenje (razdelitev populacije na razrede, naključno vzorčenje iz posameznega)
- Sistematično vzorčenje (naključno določen začetek, potem “korak”).

Namensko vzorčenje

- Kvote (populacijo razdelimo na skupine, glede na določene skupne lastnosti)
- Povprečni (izberemo tiste, ki so najbolj pogosti) in/ali
- ekstremni primeri (izberemo samo tiste, ki odstopajo)
- “Snežena kepa” (respondenti nam priporočijo naslednje primerne respondente)

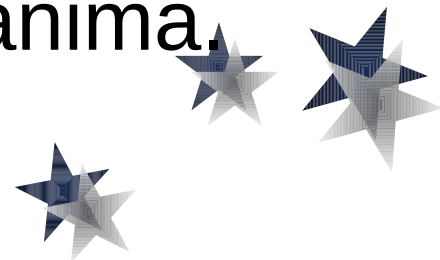

Priložnostno vzorčenje

Tu dejansko vključimo tiste respondente, ki jih najdemo. Tu je najmanjša reprezentativnost.

Podobno je prostovoljno vzorčenje, ko odgovarja tisti, ki se javi oz. ga anketa/področje raziskovanja zanima.

Spremenljivke 1

- Odvisne
- Neodvisne

Splošne – demografske (starost, spol, izobrazba, itd.)

Posebne – (npr. člani, kupci)

Spremenljivke so odvisne ali neodvisne, v medsebojnem odnosu.

Neodvisne spremenljivke določajo vzorec!

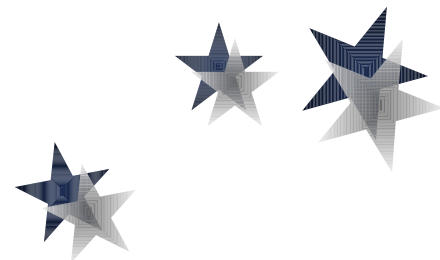

Spremenljivke 2

Statistične spremenljivke so opisne (atributivne) ali pa številske (numerične)

Opisne spremenljivke so tiste katerih vrednosti opisujemo z besedami, imajo lahko le dve, lahko pa tudi več vrednosti oz. kategoriji. Seveda jih za potrebe statistične analize vnesemo kot številčne podatke (primer – spol).

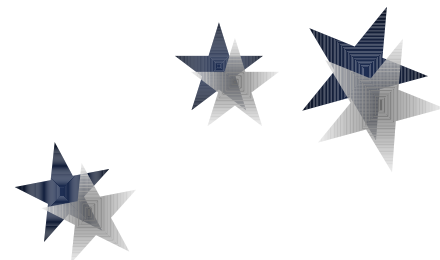

Opisne spremenljivke

Razdelimo jih lahko na

- Nominalne: ko ni razlik med vrednostmi; primer: spol.
- Ordinalne: med vrednostmi obstaja vrstni red, ni pa jasna razlika med posameznima vrednostmi; primer: obisk knjižnice (redno, občasno, nikoli).

Številске spremenljivke

Številčne/številске/numerične spremenljivke so tiste spremenljivke čigar vrednosti lahko izrazimo s številkami (primer - ocene na izpitu).

Delimo jih na nezvezne in zvezne(kvantitativne) spremenljivke.

Nezvezne spremenljivke imajo vrednosti podane s celimi števili, dobimo jih v glavnem s štetjem.

Zvezne pa dobimo v glavnem z merjenjem in njihove vrednosti niso omejene na cela števila.

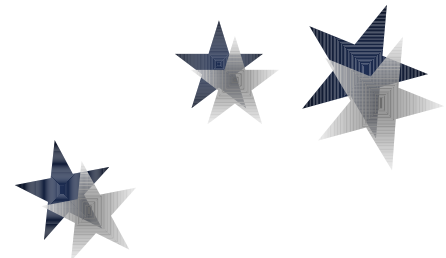
Kaj je anketa?

V najširšem pomenu, vsako zbiranje podatkov z pomočjo vprašanj.

Ločimo lahko:

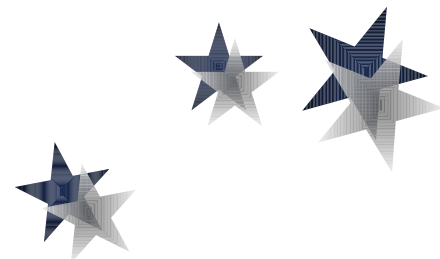
- Intervju – ustno spraševanje.
- Vprašalnik – pisno spraševanje o stališčih in mnenjih, ali na pisnem zapisu zasnovano.
- Test – preverjanje znanja in sposobnosti.

Kaj je vprašalnik?

- Vprašalnik je način zbiranja podatkov pri anketi.
- Vprašalnik sestavljajo posamezna vprašanja (zaprta, odprta in polodprta).
(podrobneje v M. Ambrožič, 2005)
- Izvedba – individualna, skupinska, poštna, spletna, telefonska.

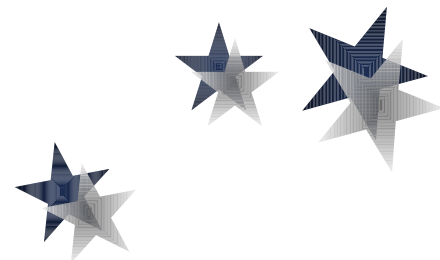

Oblikovanje vprašalnika

- Uvod
- Število vprašanj
- Oblikovanje vprašanj
- Grafično oblikovanje

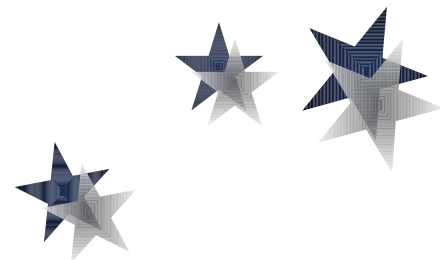
Naj bo oblikovana tako, da bo odgovaranje čimbolj enostavno in jasno.

Oblikovanje vprašanj

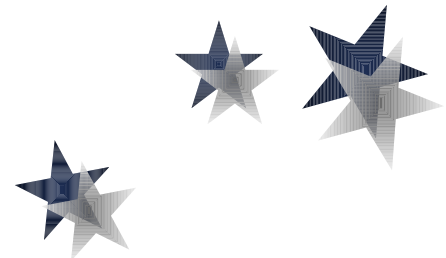
- Uravnoveženost opcij,
- Jezik naj bo slovnično in terminološko pravilen,
- Razumljivost, ne sme dovoliti dvomov,
- Neopredeljenost mora biti dosledna,
- Pokritost vseh možnosti.

Prednosti anketiranja

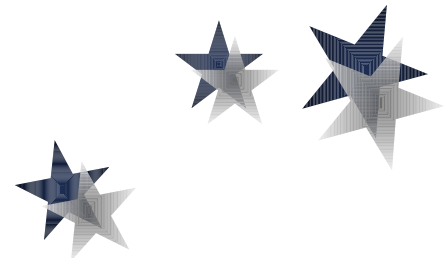

- Enostavnost zbiranja podatkov,
- Enostavnost obdelave podatkov,
- Enostavnost razlage dobljenih podatkov,

- Zberemo lahko podatke, o stališčih, mnenjih, vrednotah, ki jih z drugimi metodami ne moremo.

Pomanjkljivost anketiranja

- Anketiranci dajejo odgovore, ki so v skladu z družbenimi vrednotami oz. menijo, da se od njih pričakujejo,
- Anketiranci lahko različno razumejo vprašanja,
- Izjemno težko je doseči ustrezno vzorčenje.

Bodočnost

Anketne metode, bodo kljub kritikam in ugotovljenim pomanjkljivostim, v BIZ, tako kot v drugih družboslovnih metodah ostale najbolj pogosto uporabljene metode. Vendar bo prisotna vsa večja previdnost in kombinacija z drugimi raziskovalnimi metodami.

-
-
- **Več o anketi v članku dr. M. Ambrožič v zborniku.**

